

OPINIA

o projekcie ustawy budżetowej na rok 2003

w części 20 - Gospodarka

Dochody budżetowe w części 20-Gospodarka są planowane na 2003 r. w wysokości 30,43 mln zł., tj. 73,9% przewidywanego wykonania w 2002 r., w stosunku do poprzedniej ustawy budżetowej 118%.

W strukturze według działów największe znaczenie mają dochody z działu 750-Administracja publiczna 73,3% (78,5% przewidywanego wykonania w 2002 r.), następnie dział 100-Górnictwo i kopalnictwo 17,6% (odpowiednio 13,1%). Wpływy budżetowe w dziale 750 pochodzą głównie z, mających stały charakter, opłat za zezwolenia na hurtową sprzedaż alkoholu, opłat za wydane certyfikaty importowe, incydentalnych wpływów ze sprzedaży składników majątkowych, zwrotów niewykorzystanych środków z lat poprzednich oraz różnego rodzaju rozliczeń z podległymi podmiotami. Uzasadnia to ostrożność w prognozowaniu dochodów w tym dziale – w 2003r. 69,5% przewidywanych do wykonania w br. W pozostałych działach części 20 realizowane dochody pochodzą ze zwrotów nie wykorzystanych dotacji – w dziale Górnictwo i kopalnictwo zakłada się poziom zbliżony do wykonania w 2002r., w dziale 150 Przetwórstwo przemysłowe oraz w dziale 500 Handel niższy o ponad 40%, jedynie w dziale 752 Obrona narodowa ponad dwukrotnie niższy. Jednakże praktyka ostatnich lat wykazuje powtarzające się niedoszacowanie dochodów budżetowych realizowanych przez Ministerstwo Gospodarki (w 2002r. przewiduje się przekroczenie planu o prawie 60%), na co zwracała uwagę Najwyższa Izba Kontroli, zalecając poprawę precyzji planowania. Wydaje się, że również plan dochodów na 2003r. w części 20 jest zbyt zachowawczy. W dochodach ogółem budżetu państwa udział omawianej części jest niewielki, kształtuje się na poziomie 20%.

Niepokoić powinny zwroty środków budżetowych na realizację programu wsparcia MSP oraz na promocję eksportu.

Wydatki budżetowe w części 20-Gospodarka są przeznaczone na szeroko rozumianą restrukturyzację gospodarki. Założone w projekcie ustawy budżetowej na 2003r środki na ten cel w dyspozycji ministra właściwego do spraw gospodarki wynoszą 1 403 883 tys. zł. i są o 4,9% niższe niż w 2002 r.

W strukturze dominują wydatki w dziale 100 Górnictwo i kopalnictwo – 73,1% (68,2% w 2002 r.), zwiększone w stosunku do poprzedniego budżetu o 1,83%. Dotacje dla górnictwa węgla kamiennego w kwocie 949 452 tys.zł. przeznaczone są na osłony socjalne dla zwolnionych pracowników, likwidację kopalń, usuwanie szkód górniczych, tworzenie nowych miejsc pracy w gminach górniczych, utrzymanie biur pomocy zawodowej, spłatę pożyczki zaciągniętej w Funduszu Pracy, monitoring procesów restrukturyzacyjnych. O ile materiale Ministerstwa Gospodarki dość szczegółowo przedstawione jest rozdysponowanie środków wydatkowanych w 2002r., o tyle preliminarz na 2003r.jest ogólny, wydatki budżetowe na reformę górnictwa ujęte zostały w formie jednej kwoty, stanowiącej 99,5% wydatków bieżących. Na tej podstawie trudno określić wydatki zdeterminowane, wynikające z zobowiązań socjalnych i wydatki elastyczne, które mogłyby w przyszłości wygasać.

Należy tu zaznaczyć, że rządowy program „Reforma górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 1998-2002”nie w pełni kończy się sukcesem, większość spółek węglowych jest nierentowna, utraciła płynność finansową, nie wywiązuje się ze zobowiązań publiczno - prawnych (zob.: Gazeta Wyborcza z 16 października 2002 r.). Z tego, jak się wydaje, względu zawężająca się w ostatnich latach skala budżetowego wsparcia – spadek o 17,5% w 2001 r. i o 32,9% w 2002 r.- została zahamowana w 2003r., co więcej w przyszłości może nawet wzrosnąć.

Środki budżetowe na restrukturyzację kopalnictwa poza górnictwem węgla kamiennego w planie na 2003r. stanowią 7,3% wydatków w dziale 100 i są wyższe niż w roku poprzednim o 14,9%, a zatem również w tym przypadku uległa odwróceniu spadkowa tendencja – w 2001r obniżyły się one o 42,9%, w 2002r. o 47,4%. Przeznaczenie dotacji dla górnictwa węgla brunatnego, kopalnictwa rud cynkowo-ołowiowych, kopalnictwa minerałów dla przemysłu chemicznego oraz do produkcji nawozów, a także produkcji soli jest wystarczająco przedstawione w opracowaniu Ministerstwa Gospodarki.

Planowana na 2003 r. kwota wydatków budżetowych w dziale 150 Przetwórstwo przemysłowe stanowi 55% środków wydatkowanych w 2002r., a po wyeliminowaniu jednorazowych wypłat z różnych tytułów – 82,1% Zmniejszeniu uległo budżetowe dofinansowanie procesu restrukturyzacji hut żelaza i stali – o 31,4% do poziomu 24 000 tys. zł. oraz, co zaskakuje w świetle deklarowanego przez przedstawicieli rządu, obniżenie o 3 680 tys. zł. (o 6,5%) do poziomu 52 720 tys. zł. dotacji dla Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, której zadaniem jest finansowe wspieranie drobnej przedsiębiorczości.. Pozostałe wydatki skierowane są na finansowe pokrycie zobowiązań w zakresie ochrony środowiska. Udział wydatków realizowanych w dziale 150 w wydatkach części 20 wynosi 5,7% wobec 7,5% w 2002 r.

Pięć rezerw celowych stanowi zabezpieczenie restrukturyzacji wybranych obszarów działalności przemysłowej:

- ⇒ wsparcie restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego i wspierania modernizacji technicznej sił zbrojnych w kwocie 197 028 tys. zł.
- ⇒ wsparcie finansowe szeroko rozumianych inwestycji przedsiębiorców i gmin tworzących nowe miejsca pracy kwotą 122 000 tys. zł.
- ⇒ dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych dla podmiotów przemysłu lekkiego, realizujących programy restrukturyzacyjne w kwocie 13 000 tys. zł.
- ⇒ dotacja dla Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości na dokapitalizowanie lokalnych i regionalnych funduszy pożyczkowych w wysokości 40 000 tys. zł.
- ⇒ opłata dla gminy Różan z tytułu lokalizacji na jej terenie składowiska odpadów promieniotwórczych w wysokości ok. 8 mln zł

W dziale 500 Handel kwota wydatków budżetowych na 2003r. w wysokości 94 035 tys. zł. (niższa o 4,4% niż w roku poprzednim) w 31,9% (spadek o 14,3%) przeznaczona na pokrycie kosztów tworzenia i magazynowania rezerw państwowych, zaś 67,7% to środki na wspieranie działań w zakresie promocji eksportu (wzrost o 1,2%).

Wydatki w dziale 750 Administracja publiczna planowane są w wysokości 203 286 tys. zł., o 3,7% wyższej niż w budżecie na 2002 r., zaś ich udział w wydatkach budżetowych części 20 wzrasta o 1,2 pkt. proc. do poziomu 14,5%. Założono wzrost

wydatków urzędów naczelnych i centralnych organów administracji państwowej o 15,1%, co po części jest skutkiem włączenia zadań związanych z integracją z Unią Europejską, które stanowią 3,5%, a w 2002r. stanowiły 6% budżetu w dziale 750. Kierunki wydatków w tym dziale zostały dostatecznie szczegółowo zaplanowane.

Nie budzą zastrzeżeń planowane wydatki w dziale 752 Obrona narodowa oraz w dziale 754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa.

Planowane zatrudnienie w centrali Ministerstwa Gospodarki ma wynieść ogółem 756 osób, w tym 750 osób objętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń, czyli wyższe o 22 osoby w porównaniu z planem budżetowym na 2002r. Wynagrodzenia osobowe członków służby cywilnej wyniosą 28 488 tys. zł., przyrost o 4,5%, przeciętna płaca miesięczna 2932,44zł. (wzrost o 2,2%), a po uwzględnieniu dodatkowego wynagrodzenia rocznego 3165,33zł. (wzrost o 1,5%), Wynagrodzenia ogółem osób nie objętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń wyniosą 3133 tys. zł., wzrost o 3,1%. Łącznie wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej w części 20 - Gospodarka planuje się w wysokości 32 480 tys. zł. (wzrost o 7.2%), w tym wynagrodzenia osobowe na poziomie 30 082 tys. zł. (wzrost o 9,5%).

Gospodarka pozabudżetowa w resorcie gospodarki obejmuje 8 zakładów budżetowych oraz 5 gospodarstw pomocniczych. W dziale 710 Działalność usługowa funkcjonuje Polskie Centrum Akredytacji, a w dziale Oświata i wychowanie 7 ośrodków doskonalenia kadr. Przychody łączne zakładów budżetowych planowane są na 2003r. w wysokości 14 998 tys. zł., rok wcześniej plan przychodów wynosił 20 678 tys. zł., w tym bez zmian na poziomie 3 900 tys. zł. przychody Polskiego Centrum Akredytacji. Koszty działalności wszystkich zakładów budżetowych zakłada się na poziomie 14 995 tys. zł., przy czym nie wyodrębniono kosztów związanych z funkcjonowaniem Polskiego Centrum Akredytacji, w 2002r plan kosztów wynosił 20 127tys.zł., w tym koszty jednostki akredytującej 3 625 tys. zł.

Działające przy Ministerstwie Gospodarki gospodarstwa pomocnicze uzyskają w 2003r. przychody w wysokości łącznej 30 429 tys. zł. (39,5% powyżej planu na 2002r.) i poniosą koszty w wysokości 30 389 tys. zł. (odpowiednio zwiększenie o 39,5%), z osiągniętej nadwyżki 20 tys. stanowiąc będzie wpłata do budżetu.

W opracowaniu Ministerstwa Gospodarki brak informacji o zatrudnieniu i wynagrodzeniach w gospodarce pozabudżetowej.

Reasumując, warto zauważyć:

- ⇒ plan dochodów w części 20-Gospodarka, podobnie jak w latach poprzednich, wydaje się niedoszacowany, odniesieniem dla prognozy w większy stopniu jest poprzedni plan budżetowy, a nie jego wykonanie,
- ⇒ zwiększenie wydatków na restrukturyzację górnictwa węgla kamiennego potwierdza niedostateczne efekty reformy tego sektora gospodarki i może stanowić zapowiedź eskalacji wydatków budżetowych w następnych latach,
- ⇒ w projekcie budżetu Ministerstwa Gospodarki mało widoczne są preferencje dla rozwoju drobnej przedsiębiorczości i dla działań zmierzających do zmniejszania bezrobocia,
- ⇒ wydatki na administrację państwową wzrastają w sytuacji spadku wydatków na gospodarkę,
- ⇒ opracowana w Ministerstwie Gospodarki część projektu ustawy budżetowej na 2003r. jest materiałem o niejednolitej wartości informacyjnej, bardziej szczegółowo prezentuje prognozy wykonania budżetu w bieżącym roku, założenia planu na następny rok w wielu fragmentach są dość ogólnikowe, czego jaskrawymi przykładami są wydatki w dziale 100 Górnictwo i kopalnictwo oraz gospodarka pozabudżetowa.

Sporządziła: dr Maria Hajkiewicz-Górecka

Za zgodność:
M.Guzowska